

การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมือง ของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

อัครังค์ สวัสดิ์วราห์กุล^{1*} มงคล หวังสถิตย์วงศ์² และ ทวีศักดิ์ รูปสิงห์³

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ความรู้ และปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย 2) พัฒนาแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย และ 3) จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย ประชากรประกอบด้วยผู้บริหารและพนักงานผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 3,888 คน จาก 10 โรงงาน ของสถานประกอบการที่ดำเนินธุรกิจด้านการพิมพ์ผ้า/ผ้าพื้นเมือง ที่เป็นสมาชิกสมาคมอุตสาหกรรมฟอกย้อมพิมพ์และตกแต่งสิ่งทอไทย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 402 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย การสัมภาษณ์และแบบสอบถามเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณในโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS ถูกนำมาใช้ เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาแบบการจัดการความรู้ ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ความรู้และปัจจัยสำคัญในการพัฒนาแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้า/ผ้าพื้นเมือง ประกอบด้วย องค์ความรู้หลักด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ 3 ด้าน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านบุคคล ด้านกระบวนการดำเนินงานขององค์กร และด้านเทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการความรู้ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นจากแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความสำคัญขององค์ความรู้ในด้านการพิมพ์ผ้า/ผ้าพื้นเมืองและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นในระดับมาก 1 ด้าน คือ ปัจจัยด้านบุคคล ($\bar{X} = 3.62$) และระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง ซึ่งมีการเรียงลำดับดังนี้ ได้แก่ ปัจจัยด้านกระบวนการดำเนินงานขององค์กร ($\bar{X} = 3.27$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการความรู้ ($\bar{X} = 2.87$) และองค์ความรู้หลักด้านการพิมพ์ผ้า/ผ้าพื้นเมือง ($\bar{X} = 2.75$) ตามลำดับ 2) การพัฒนาแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย มีความเหมาะสมในระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) และ 3) การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้สำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) ข้อ 2) และ 3) ได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

คำสำคัญ: การพัฒนาแบบ, การจัดการความรู้, การพิมพ์ผ้าพื้นเมือง, อุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

¹ นักศึกษาปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจอุตสาหกรรมและทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน โทร. +668 1869 5882 อีเมล: tamrong@jimthompson.com



The Development of Traditional Fabrics Printing Knowledge Management Model of Thai Textile Industry

Tamrong Sawatwarakul^{1*} Mongkol Wangsathitwong² and Taweesak Roopsing³

Abstract

This research aims to 1) study the status of operation, knowledge, and the important factors of the development of tradition fabrics printing knowledge management model of Thai textile industry 2) develop the knowledge management model of the tradition textile fabrics printing for Thai textile industry, and 3) create user manual of the tradition fabrics printing knowledge management model for Thai textile industry. Participants of this research consist of 402 employees operating in printing process and 10 executives from factories and establishments engaged in printing textiles/traditional fabrics, whom are also the members of The Association of Thai Bleaching Dyeing Printing and Finishing of Thai Textiles Industries. *Research methodologies used in the study includes* interviews and questionnaires which is a mixed methods approach combining quantitative and qualitative methods. The statistics used in this study to analyze the data are Mean, Standard Deviation, and Multiple Regression Analysis in SPSS predictive analytics software is used to determine the relationship of the key factors that affect the success of the development of knowledge management model. The results showed that 1) knowledge and the key factors in the development of knowledge management model regarding textiles/traditional fabrics printing *consists of* 3 elements which are personal, organizational process, and knowledge management supported technology. The analytical results of feedback from the questionnaires, regarding the importance of knowledge level in the field of textiles/traditional fabrics printing and the key factors that affect the overall success of knowledge management were at a moderate level ($\bar{X} = 3.13$) and when considering each aspect, found that one aspect at a high level was personal ($\bar{X} = 3.62$) and the following aspects in moderate levels *include*; processes of organization ($\bar{X} = 3.27$), the knowledge management supported technology ($\bar{X} = 2.87$), and the core knowledge of textiles/tradition fabrics printing ($\bar{X} = 2.75$) respectively, 2) the development of tradition fabrics printing knowledge management was the most appropriate *factor belongs* in the highest level ($\bar{X} = 4.71$), and 3) the creation of user manual of tradition fabrics printing knowledge management model with the possibility of application in the Thai textile industry at the highest level ($\bar{X} = 4.66$). Both 2) and 3) are evaluated by the experts.

Keywords: Model development, Knowledge management, Tradition fabrics printing, Thai textile industry

¹ Doctoral Degree Student, Doctor of Business Administration, Human Resource Development, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

² Assistant Professor, Department of Teacher Training in Electrical Engineering, Faculty of Technical Education, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

³ Assistant Professor, Department of Business of Administration, Faculty of Business Administration, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

* Corresponding Author Tel. +668 1869 5882 e-mail: tamrong@jimthompson.com

1. บทนำ

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและเศรษฐกิจโดยรวมเนื่องจากเป็นธุรกิจที่มีมูลค่าการส่งออกสูงและมีการจ้างแรงงานเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ภาครัฐตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันให้ความสนใจสนับสนุนและส่งเสริมให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกและในตลาดภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศในเอเชียที่กำลังเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AEC) อย่างเต็มรูปแบบ ในปี พ.ศ. 2558 [1] ซึ่งในการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย (พ.ศ. 2555-2559) ได้กำหนดวิสัยทัศน์และการวางแผนกลยุทธ์ให้ไทยเป็นศูนย์กลางการค้าและการออกแบบสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มอาเซียน โดยการปรับเปลี่ยนจากการเป็นผู้ผลิตที่มีคุณภาพมาเป็นการผลิตเชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าและทำให้สินค้ามีความหลากหลายตามความต้องการของตลาดสินค้าแฟชั่น [2] และในรายงานฉบับสมบูรณ์ยุทธศาสตร์และแผนแม่บทเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม(พ.ศ.2550-2554) ได้กล่าวถึงแนวโน้มการแข่งขันธุรกิจอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มโลกคือการปฏิวัติห่วงโซ่อุปทานโลก (Revolutionize the global textile supply chain) ได้แก่ ความรวดเร็ว การลดระยะเวลาในการผลิต กำลังมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในการทำธุรกิจการค้า เนื่องจากความต้องการของตลาดและผู้บริโภคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอุตสาหกรรมแฟชั่น ดังนั้น ความรวดเร็วในการผลิตจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้ประกอบการต้องตระหนักให้มีการปรับปรุงและวางแผนการผลิตให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งในการออกแบบสินค้าแฟชั่นสำหรับสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม รูปแบบของสินค้า สีสันทและลวดลายผ้ามีความสำคัญต่อความสำเร็จทางธุรกิจและความได้เปรียบในการแข่งขัน [3]

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้ให้ความสนใจกำหนดนโยบายสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตสินค้าและการออกแบบแฟชั่นที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะการทอผ้าพื้นเมืองซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น และมีรูปแบบลวดลาย สีสันทและขั้นตอนการผลิตที่เป็น

เอกลักษณ์สะท้อนถึงเรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่และศิลปวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ขั้นตอนและกรรมวิธีการผลิตยังคงใช้กรรมวิธีดั้งเดิมด้วยวัสดุและอุปกรณ์ขั้นพื้นฐานที่สร้างขึ้นด้วยภูมิปัญญาและหาได้ในท้องถิ่น ได้แก่ การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การสาวเส้นไหม การปลูกฝ้ายและการเข็นฝ้าย การมัดย้อม การทอด้วยกี่พื้นบ้าน กี่กระตุก การทำให้เกิดลวดลายด้วยเทคนิคการทอต่าง ๆ เช่น การทอด้วยวิธีการยกดอก การจก การขีด การทอลายมัดหมี่ เป็นต้น ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ทำด้วยมือและมีความซับซ้อน เพื่อให้ได้ลวดลายผ้าที่สวยงาม แต่เนื่องจากเป็นงานที่ต้องใช้ฝีมือความประณีต จึงทำให้การผลิตต้องใช้เวลานานไม่สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของตลาดแฟชั่นได้ นักออกแบบทั้งหลายจึงเพิ่มการออกแบบลวดลายและสีสันทด้วยเทคนิคการพิมพ์ ซึ่งสามารถสร้างความแตกต่างของลวดลายผ้าได้อย่างไม่มีข้อจำกัดและเป็นเทคนิคการผลิตที่มีการใช้เครื่องจักรควบคุมด้วยระบบอัตโนมัติและมีการพัฒนาขั้นตอนการผลิตด้วยเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องทำให้สามารถพิมพ์ผ้าพื้นเมืองให้มีลวดลายสีสันทที่หลากหลายและตอบสนองความต้องการของตลาดได้มากขึ้น แต่เนื่องจากการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองมีองค์ความรู้เฉพาะด้านที่แตกต่างจากการพิมพ์ผ้าชนิดอื่น ๆ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญจากประสบการณ์ที่สั่งสมมานานจึงจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสรรหาและพัฒนาผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้และทักษะเฉพาะด้านเพื่อทดแทนคนเก่าและพัฒนาคนใหม่จึงทำได้ยากถ้าขาดการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการถ่ายทอดความรู้ที่สั่งสมอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) และนำมาแปลง จัดเก็บให้เป็นความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) เพื่อให้การถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้สามารถทำได้ง่ายขึ้น [4] ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาและพัฒนาแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองและจัดทำคู่มือการใช้ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับสถานประกอบการใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย โดยนำทฤษฎีของ Edwards [5] ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าการจัดการความรู้ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ คน (People) กระบวนการ (Processes) และเทคโนโลยี (Technology) โดยทั้ง

3 องค์ประกอบต้องเชื่อมโยงและทำงานร่วมกัน และนำแนวคิดของ Wong and Aspinwall [6] ที่ระบุให้การจัดการความรู้ หมายถึง การจัดการกระบวนการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้นั้นพื้นฐานของทรัพยากรที่มีอยู่จริง เพื่อสร้างขีดความสามารถ คุณค่า และความสำเร็จอย่างต่อเนื่องขององค์กร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาองค์ความรู้และปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

2.3 เพื่อจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) ประกอบด้วย วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

3.1 วิจัยเชิงปริมาณ

3.1.1 ศึกษาองค์ความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมือง เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี แนวคิด รูปแบบการจัดการความรู้ และการพัฒนารูปแบบตามองค์ประกอบและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

3.1.2 สร้างแบบสอบถามการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลและใช้ในการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) สำหรับเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดช่วงของค่าเฉลี่ยแบบช่วงเท่ากัน (Equal Interval) ช่วงคะแนนการแปลความหมายเห็นด้วย 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด
 ระดับ 4 ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 อยู่ในเกณฑ์ มาก
 ระดับ 3 ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง
 ระดับ 2 ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 อยู่ในเกณฑ์ น้อย
 ระดับ 1 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

3.1.3 หาคุณภาพของแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยเทคนิค IOC ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.6-1.0 ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐาน

3.1.4 หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน แล้วนำผลการทดลองใช้มาวิเคราะห์ค่าทางสถิติด้วยเทคนิคสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.983 [7]

3.1.5 แจกและเก็บแบบสอบถามผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการพิมพ์ผ้า/ผ้าพื้นเมือง

3.1.6 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้ปฏิบัติงานมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ Multiple Regression แบบ Step Wise ได้องค์ความรู้และปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการจัดการความรู้

3.1.7 นำผลวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยและจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ฉบับร่าง

3.1.8 ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองที่พัฒนาขึ้น

3.1.9 จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยฉบับสมบูรณ์

3.2 วิจัยเชิงคุณภาพ

3.2.1 ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารกับบุคลากรระดับผู้จัดการในสถานประกอบการที่เป็นสมาชิกของสมาคมอุตสาหกรรมพอยก้อมพิมพ์และตกแต่งสิ่งทอไทย เพื่อนำความคิดเห็นมาสังเคราะห์โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 10 คน และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปประเด็นสำคัญ (Content Analysis) เพื่อนำมาวิเคราะห์

และสังเคราะห์กับแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัย ในการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อนำไปสร้างแบบสอบถามในขั้นต่อไป

3.2.2 ประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 14 ท่านตรวจสอบ ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและประเมินความเป็นไปได้ในการนำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ไปใช้

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ Multiple Regression ได้ระดับความสำคัญขององค์ความรู้และปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความสำคัญของปัจจัยหลักและปัจจัยย่อยที่ส่งผลต่อความสำเร็จโดยรวมของการจัดการความรู้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จโดยรวมขององค์ความรู้รายด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านองค์ความรู้การพิมพ์ผ้า/ผ้าพื้นเมือง	2.75	0.88	ปานกลาง
1.1 ความรู้เกี่ยวกับชนิดและคุณสมบัติผ้า	3.08	1.01	ปานกลาง
1.2 ความรู้ขั้นตอนการเตรียมผ้าก่อนพิมพ์	3.07	1.11	ปานกลาง
1.3 ความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติที่สำคัญของผ้าก่อนพิมพ์	3.02	1.03	ปานกลาง
1.4 ความรู้เกี่ยวกับชนิดสีพิมพ์	3.01	1.10	ปานกลาง
1.5 ความรู้เกี่ยวกับประเภทเครื่องพิมพ์ผ้า	2.92	1.05	ปานกลาง
2. ด้านพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของบุคคล	3.62	0.74	มาก
2.1 การมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงานและคิดอยู่เสมอว่าปัญหาในการทำงานสามารถนำมาเป็นโอกาสในการพัฒนางานให้ดีขึ้น	3.91	0.83	มาก
2.2 การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและสามารถปรับแนวคิดวิธีการปฏิบัติงานให้เข้ากันได้	3.80	0.96	มาก
2.3 การตระหนักถึงความสำคัญและความสำคัญของหน่วยงานเป็นหลัก	3.80	0.91	มาก
2.4 การวิเคราะห์หาสาเหตุของความผิดพลาดที่เกิดขึ้นทันทีที่พบปัญหา	3.79	0.91	มาก
2.5 ความกระตือรือร้นและการพยายามวางแผนงานของตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร	3.76	0.89	มาก
3. ด้านกระบวนการดำเนินงานขององค์กร	3.27	0.86	ปานกลาง
3.1 การกำหนดทักษะที่จำเป็นของผู้ปฏิบัติงานเพื่อช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานให้ได้ตามเป้าหมาย	3.46	0.92	มาก
3.2 การสนับสนุนขององค์กรเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ	3.44	0.98	มาก
3.3 การกำหนดระดับความสามารถของผู้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ต่างๆ	3.43	0.93	มาก
3.4 การสนับสนุนความมีส่วนร่วมในการกำหนดความรู้ ทักษะ และความสามารถที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามเป้าหมาย	3.39	0.96	มาก
3.5 การส่งเสริมการนำความรู้มาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการทำงาน	3.38	1.02	มาก
4. ด้านเทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการความรู้	2.87	1.08	ปานกลาง
4.1 ระบบฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการทำงาน	3.09	1.19	ปานกลาง
4.2 โปรแกรมการจัดเก็บข้อมูล ความรู้ที่อยู่ในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์	3.05	1.21	ปานกลาง
4.3 โปรแกรมการเก็บรายละเอียด ข้อมูล ผลทดสอบ ประวัติการทำงาน	3.05	1.21	ปานกลาง
4.4 ระบบการจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์	3.04	1.22	ปานกลาง
4.5 การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ค้นหาข้อมูลเพื่อใช้ในการทำงาน	3.02	1.24	ปานกลาง
ภาพรวม	3.13	0.76	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จโดยรวมของการจัดการความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นในระดับมาก 1 ด้าน คือ ปัจจัยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของบุคคล ($\bar{X} = 3.62$) โดยมีลำดับคะแนนมากที่สุดของปัจจัยย่อย คือ การมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงาน และคิดอยู่เสมอว่าปัญหาในการทำงานสามารถนำมาเป็นโอกาสในการพัฒนางานให้ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.91$) และระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง ซึ่งเรียงลำดับได้ ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านการดำเนินงานขององค์กร ($\bar{X} = 3.27$) โดยมีลำดับคะแนนมากที่สุดของปัจจัยย่อย คือ การกำหนดทักษะที่จำเป็นของผู้ปฏิบัติงานเพื่อช่วยสนับสนุนการ

ปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย ($\bar{X} = 3.46$) 2) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการความรู้ ($\bar{X} = 2.87$) โดยมีลำดับคะแนนมากที่สุดของปัจจัยย่อย คือ ระบบฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการทำงาน ($\bar{X} = 3.09$) และ 3) องค์ความรู้หลักด้านการพิมพ์ ($\bar{X} = 2.75$) โดยมีลำดับคะแนนมากที่สุดของปัจจัยย่อย คือ ความรู้เกี่ยวกับชนิดและคุณสมบัติของผ้า ($\bar{X} = 3.08$)

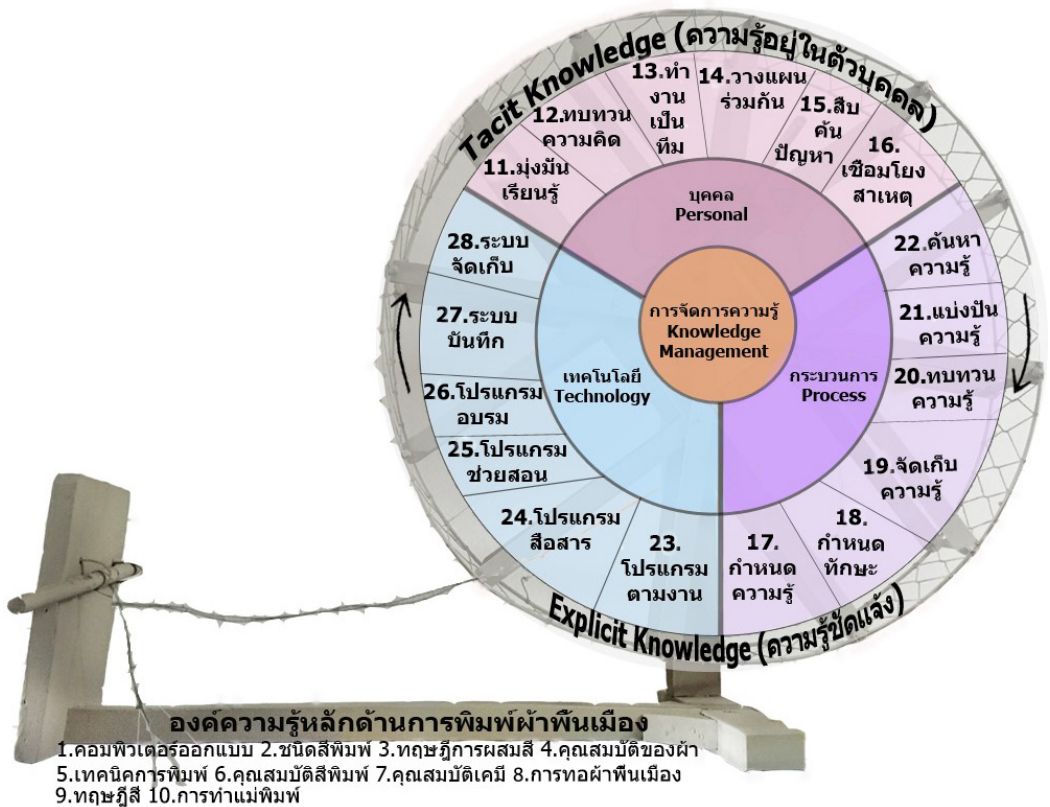
4.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมือง จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุดทุกข้อโดยเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.71$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. หลักการและเหตุผลของการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมือง มีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย	4.80	0.41	มากที่สุด
2. แนวทางในการศึกษาทฤษฎีและเอกสารวิชาการ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยที่จะนำมาสร้างเป็นรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองมีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย	4.73	0.46	มากที่สุด
3. แนวทางในการสอบถามบุคลากรของโรงงานพิมพ์ผ้า เพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยที่จะนำมาสร้างเป็นรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย	4.60	0.51	มากที่สุด
4. วิธีการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมือง	4.53	0.64	มากที่สุด
5. องค์ความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองและปัจจัยย่อยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้	4.73	0.48	มากที่สุด
6. กระบวนการตรวจสอบเครื่องมือเพื่อนำไปสู่กระบวนการในการค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมือง	4.67	0.49	มากที่สุด
7. รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองที่พัฒนาขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับสภาพปัจจุบันของกลุ่มโรงงานพิมพ์ผ้าของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย	4.67	0.62	มากที่สุด
8. กิจกรรม แนวทางปฏิบัติที่กำหนดขึ้นตามปัจจัยในแต่ละด้าน	4.53	0.52	มากที่สุด
ผลการประเมินโดยรวม	4.71	0.49	มากที่สุด

รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ความรู้หลักด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองทั้งที่เป็น

ความรู้ในตัวบุคคล ความรู้ชัดแจ้ง และปัจจัยสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านกระบวนการ และด้านเทคโนโลยี ดังรูปที่ 1



รูปที่ 1 รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

4.3 แบบประเมินความเป็นไปได้ในการนำคู่มือของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า สามารถนำไปใช้ได้มากที่สุดทุกรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองข้อโดยเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.66$) ดังตารางที่ 3 สำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยไปใช้ จากความคิดเห็น

ตารางที่ 3 แบบประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยไปใช้ จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาได้	4.87	0.35	มากที่สุด
2. ปัจจัยที่นำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมือง	4.65	0.50	มากที่สุด
3. กิจกรรม แนวทางปฏิบัติที่กำหนดขึ้น อุตสาหกรรมสิ่งทอของไทยสามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมือง ตามปัจจัยหลัก 25 ปัจจัย	4.67	0.62	มากที่สุด
4. แนวทางในการศึกษาทฤษฎีและเอกสารวิชาการ การสอบถามบุคลากรของกลุ่มโรงงานพิมพ์ผ้าเพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยที่จะนำมาสร้างเป็นรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมือง สามารถทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอไทยนำไปปฏิบัติได้	4.80	0.41	มากที่สุด
5. อุตสาหกรรมสิ่งทอไทยสามารถนำรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์และดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมตามรูปแบบที่กำหนดไว้	4.73	0.46	มากที่สุด
ผลการประเมินโดยรวม	4.66	0.49	มากที่สุด

5. สรุปผลและอภิปรายผล

5.1 สถานประกอบการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเนื่องจากไม่มีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบทำให้ไม่สามารถพัฒนาพนักงานใหม่มาทดแทนคนเก่า สอดคล้องกับแนวคิดของ Wong and Aspinwall [6] ที่กล่าวว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักการจัดการความรู้ เนื่องจากส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้และเสี่ยงต่อการสูญเสียความรู้ที่อยู่ในตัวคน โดยเฉพาะ ผู้บริหาร ผู้จัดการและผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์และความชำนาญเมื่อบุคคลเหล่านี้ไม่อยู่ในองค์กร

5.2 รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการพิมพ์ผ้าพื้นเมืองที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและมีองค์ประกอบของปัจจัยสำคัญครบถ้วน ได้แก่ บุคคลที่มีพฤติกรรมต้องการเรียน การดำเนินงานอย่างเป็นระบบขององค์กรและการสนับสนุนด้านเทคโนโลยี เพื่อจูงใจและส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร สอดคล้องตามทฤษฎี ของ Edwards [5] ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการความรู้ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ คน (People) กระบวนการ (Process) และเทคโนโลยี (Technology)

5.3 ผู้ปฏิบัติงานให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านบุคคลโดยรวมในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ Jarrar and Zairi [8] ที่สรุปผลที่ทำให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ 90% เกิดจากปัจจัยด้านบุคคลและวัฒนธรรมองค์กร

5.4 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการความรู้โดยรวม เช่น ระบบฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการทำงาน โปรแกรมการจัดเก็บข้อมูล ความรู้ที่ในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โปรแกรมรายละเอียด ข้อมูลผลทดสอบ ประวัติการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Cha et al [9] ที่อธิบายถึงกระบวนการความรู้ที่สามารถบูรณาการโดยการใช้สารสนเทศจนเกิดเป็นความรู้ใหม่ (New Knowledge) ผสมผสานกับความรู้ที่อยู่ภายในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) หากความรู้เหล่านั้นถูกถ่ายทอดออกมาในรูปของการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร ความรู้นั้นจะกลายเป็นความรู้ที่ปรากฏชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ซึ่งสามารถจัดเก็บ สื่อสาร และถ่ายทอดกันได้ง่ายขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานขององค์กรกับความสำเร็จในการนำคู่มือรูปแบบการจัดการความรู้ไปใช้อย่างเป็นระบบ

6.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสู่ความยั่งยืนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เพื่อความต่อเนื่องของนโยบายของฝ่ายบริการและเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน

6.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะ (Competency Development) ของตำแหน่งต่าง ๆ ที่สำคัญด้านการพิมพ์หรือด้านอื่น ๆ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีสมรรถนะตรงความต้องการขององค์กร

6.4 การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาประสิทธิภาพและผลสำเร็จของกิจกรรมและแนวปฏิบัติของแต่ละปัจจัยปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบุคลากร

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] Office of the Permanent Secretary Ministry of Education, “Things to know about ASEAN community,” [Online]. Available: http://www.cscd.psu.ac.th/files/file_pr/asean.pdf. [Accessed 5 November 2016]. (in Thai)
- [2] Ministry of Industry, “National Industrial Development Master Plan B.E. 2555 -2574,” [Online]. Available: http://www.oie.go.th/sites/default/files/attachments/industry_plan/National_Industrial_Development_Master_Plan.pdf. [Accessed 5 November 2016]. (in Thai)
- [3] Thailand Textile Institute, “The Complete Study of Strategies and a Master Plan for Increasing Competitiveness of the Textile and Clothing Industry (2007-2011),” [Online]. Available: http://www.oie.go.th/sites/default/files/attachments/study_report/Strategies-MasterPlanIncreasingCompetitiveness-TextileClothingIndustry2550-2554.rar. [Accessed 5 November 2016]. (in Thai)

- [4] Y. Saeteaw, “Measurement Analysis and Knowledge Management: The Key to Build Organization Intelligent,” Bangkok: Thailand Productivity Institute, 2005. (in Thai)
- [5] J. S. Edwards, “Business processes and Knowledge Management,” *Encyclopedia of Information Science and Technology*, vol. 2, no. 1, pp. 471-476, 2009.
- [6] K. Y. Wong and E. Aspinwall, “An Empirical Study of the Important Factors for Knowledge Management Adoption in the SME Sector,” *Journal of Knowledge Management*, vol. 9, no. 3, pp. 64-82, 2005.
- [7] K. Vanichbuncha, “Statistical Analysis: Statistics for Administration and Research,” Bangkok: Chulalongkorn University Printing House, 2007. (in Thai)
- [8] Y. F. Jarrar and M. Zairi, “Knowledge Management: Learning for Organizational experience,” [Online]. Available: <https://pdfs.semanticscholar.org/2bbb/a497cdc4b35a886a402d88a9847dce4347b3.pdf>. [Accessed 8 October 2014].
- [9] K. J. Cha, Y. S. Kim, B. Park and C. K. Lee, “Knowledge Management Technologies for Collaborative Intelligence: A Study of Case Company in Korea,” [online]. Available: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1155/2015/368273>. [Accessed 8 January 2016].